

EXPUNERE DE MOTIVE

Ca urmare a creșterii semnificative a posibilităților oferite de comunicațiile electronice, datele referitoare la utilizarea comunicațiilor electronice sunt deosebit de importante și, în consecință, reprezintă un instrument valoros în vederea prevenirii, cercetării, descoperirii și urmăririi penale a infracțiunilor și, în special, a criminalității organizate.

Data fiind importanța datelor de trafic și localizare pentru cercetarea, descoperirea și urmărirea penală a infracțiunilor, după cum s-a demonstrat prin cercetări și experiența practică a mai multor state membre, la nivel european s-a simțit nevoia de a se asigura că datele generate sau prelucrate în cursul furnizării serviciilor de comunicații, sunt păstrate pentru o anumită perioadă, de către furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații.

În consecință, în data de 15 martie 2006 a fost adoptată Directiva 2006/24/CE privind reținerea datelor generate sau procesate în cadrul activității de furnizare de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele publice de comunicații electronice și de modificare a Directivei 2002/58/CE. Directiva 2006/24/CE prevede obligația furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului de a asigura crearea unor baze de date în vederea păstrării, pe o perioadă de timp cuprinsă între 6 și 24 de luni, sub rezerva condițiilor prevăzute de directivă și a avut ca termen limită de transpunere data de 15 septembrie 2007.

Întrucât termenul pentru transpunere a Directivei 2006/24/CE expirase, în data de 27 noiembrie 2007 Comisia Europeană a trimis României o scrisoare privind declanșarea primei faze a procedurii de încălcare a acquis-ului comunitar - punerea în întârziere, în conformitate cu prevederile art. 258 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (fostul art. 226 din Tratatul CE), pentru ne-comunicarea măsurilor naționale de transpunere a Directivei 2006/24/CE, iar la 23 septembrie 2008, un aviz motivat prin care invita România să ia măsurile necesare de conformare cu acquis-ul comunitar în cauză.

Urmare a acestui aviz motivat, Parlamentul României a adoptat la 18 noiembrie 2008 Legea nr. 298 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, precum și pentru modificarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice.

Ulterior, la data de 8 octombrie 2009, Curtea Constituțională a României a constatat, prin decizia nr. 1258, că dispozițiile Legii nr. 298/2008 sunt neconstituționale, legea fiind abrogată.

În contextul în care legea de transpunere a Directivei 2006/24/CE nu mai produce efecte juridice, iar România nu a adoptat noi norme legislative de transpunere a acestei Directive, Comisia Europeană a declanșat împotriva autorităților române o nouă acțiune de punere în întârziere (conform scrisorii nr. C(2011) 4111 din 16 iunie 2011) - cauza 2011/2089, prin care solicită transmiterea măsurilor naționale privind transpunerea directivei în cauză, în termen de două luni de la data primirii adresei.

Ulterior, în data de 27 octombrie 2011, Comisia Europeană a solicitat României în mod formal, prin emiterea avizului motivat, care constituie etapa a II -a a procedurii de infringement, să ia măsuri în vederea asigurării conformității depline cu normele UE în domeniul păstrării datelor, în termen de două luni.

Astfel, având în vedere avizul motivat transmis, este necesară adoptarea unui nou propunere legislativă care să asigure implementarea Directivei în dreptul intern. În situația în care, la expirarea termenului procedural de 2 luni de la transmiterea avizului motivat, statele membre nu au adoptat măsurile legislative interne de transpunere, se consideră că acel stat a încălcat dreptul Uniunii Europene.

Această ipoteză de încălcare a obligațiilor de către statul membru este reglementată distinct în art. 260 alin.3 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene și, începând cu data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona (1 decembrie 2009), are un regim de sancționare mai sever, în sensul că se pot impune și sancțiuni pecuniare statului român.

În acest context, trebuie subliniat încă o dată faptul că România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, este obligată a da întâietate principiului preeminenței dreptului Uniunii Europene față de dreptul intern și a se conforma dreptului Uniunii Europene.

Întrucât reținerea datelor constituie un instrument de investigare necesar și eficient pentru aplicarea legii, și în mod particular în legătură cu chestiunile deosebit de grave precum criminalitatea organizată și terorismul, a fost necesar să se asigure faptul că datele reținute sunt puse la dispoziția autorităților care trebuie să aplice legea, cu respectarea cerințelor prevăzute în Articolul 8 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului.

În plus, dorim să subliniem faptul că necesitatea acestei legi derivă și în contextul recentelor atacuri teroriste care au avut loc în Norvegia în luna iulie a acestui an, impunându-se astfel măsuri pentru combaterea recrudescenței acestui fenomen.

Prin acest proiect de act normativ se urmărește reglementarea la nivel național a obligației furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului de a reține anumite date generate sau prelucrate în cadrul activității lor de furnizare a serviciilor de comunicații electronice, pentru punerea acestora la dispoziție organelor competente în scopul utilizării acestora, în cadrul activităților de prevenire, de cercetare, de descoperire și de urmărire a infracțiunilor grave de către organele de urmărire penală, instanțele de judecată ori organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale.

În cuprinsul art.1 sunt specificate o serie de garanții privind drepturile fundamentale ale cetățenilor precum: nereținerea conținutului comunicărilor și respectarea prevederilor privind protejarea datelor cu caracter personal.

Propunerea legislativă definește, față de reglementarea anterioară, o sferă mult mai largă de infracțiuni grave, pentru care se poate cere reținerea datelor, fiind necesară această extindere pentru cuprinderea și a altor tipuri de infracțiuni față de cele prevăzute de art.2 lit. b și c din Legea nr. 39/2003, infracțiuni de asemenea grave, considerate utile de organele de urmărire penală, cu atât mai mult cu cât Directiva lasă la latitudinea statelor membre modul de definire a infracțiunii grave.

În Capitolul 2 al propunerii legislative sunt enumerate și detaliate categoriile de date ce urmează a fi reținute: datele necesare pentru urmărirea și identificarea sursei unei comunicări; datele necesare pentru identificarea destinației unei comunicări; datele necesare pentru a determina data, ora și durata comunicării; datele necesare pentru identificarea tipului de comunicare; datele necesare pentru identificarea echipamentului de comunicație al utilizatorului sau a dispozitivelor ce servesc utilizatorului drept echipament; datele necesare pentru identificarea locației echipamentului de comunicații mobile; este specificată perioada de reținere: 6 luni, se specifică deductibilitatea fiscală a cheltuielilor legate de crearea și administrarea bazelor de date, se impune distrugerea ireversibilă a datelor reținute exclusiv în temeiul acestei

legi, cu excepția celor accesate și transmise autorităților. Sunt reglementate principiile activității de reținere a datelor, se impune obligația transmiterii de date statistice, este prevăzută procedura răspunderii cu celeritate solicitărilor instituțiilor competente – transmiterea în cel mai scurt timp iar când aceasta nu este posibilă furnizorii trebuie să anunțe solicitantul cu privire la motivul depășirii termenului și, în orice caz, să transmită informațiile solicitate în cel mult 5 zile de la primirea inițială a solicitării.

S-a constatat, totodată, necesitatea reglementării situației reținerii de date specifice de către furnizori în scopuri exclusiv comerciale (aspect menționat de directivă) și anume prelucrarea datelor necesare pentru facturare sau interconectare, prelucrare care să fie efectuată cu deplina respectare a prevederilor legale privind protecția datelor cu caracter personal. De aceea, se propune, prin articolul 11, să se permită furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și furnizorilor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului, ca, pe lângă datele reținute potrivit prezentei legi, să poată reține, și alte date necesare activității lor comerciale.

Dintr-o altă perspectivă, se impune consolidarea prevederii că această lege nu se aplică în cazul interceptării conținutului convorbirilor, situație ce intră sub incidența prevederilor Codului de procedură penală, aspect cuprins în art.12 alin.(1) din lege.

Legea are ca obiect de reglementare doar obligația operatorilor de a reține date, iar accesul la aceste categorii de date reținute este guvernat de prevederile Codului de Procedură Penală (atât cel actual cât și cel viitor, astfel cum se propune a fi modificat prin proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a codului de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale) precum și de legile speciale în materie. Astfel, furnizorii de rețele publice de comunicații și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului au obligația ca, la solicitarea organelor de urmărire penală, instanțelor de judecată ori organelor de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală și a legilor speciale în materie, să asigure accesul, în baza reglementărilor speciale.

La sfârșitul perioadei de reținere, toate datele reținute în baza legii, cu excepția datelor puse la dispoziția autorităților competente în aplicarea prezentei legi și care au fost păstrate de către acestea, vor fi distruse ireversibil.

Referitor la regimul sancționator, sunt stabilite contravenții pentru cazul în care furnizorii nu și îndeplinesc obligațiile de transmitere a datelor reținute.

În ceea ce privește dispozițiile finale, vor fi avute în vedere prevederi de corelare ale legii cu Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, prevederi privind emiterea de norme metodologice.

S-a avut în vedere, de asemenea, și necesitatea corelării cu noul Cod Penal - Legea nr. 286/2009 prin introducerea de dispoziții exprese în art.21 din propunerea legislativă, dispoziții care vor intra în vigoare odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal.

În condițiile în care se impune păstrarea datelor de trafic de către furnizorii de servicii de telefonie și de Internet, aceștia vor trebui să asigure interfețe standardizate care să permită colectarea și păstrarea în deplină securitate a acestor date, precum și accesul la acestea, în condițiile reglementărilor în vigoare, a autorităților competente pentru aplicarea legii. Acest lucru necesită investiții financiare importante și o pregătire specială a personalului.

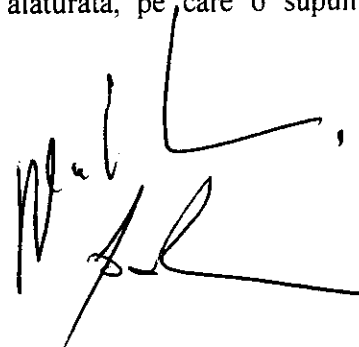
Mai mult, implementarea Directivei 2006/24/CE implică din partea furnizorilor de servicii de internet importante investiții suplimentare în vederea îmbunătățirii și securizării rețelilor, instalării sistemelor pentru colectarea, reținerea și recuperarea datelor, asigurarea securității datelor, perfecționarea personalului, etc.

Actul normativ urmărește prevenirea, cercetarea, descoperirea și de urmărirea infracțiunilor grave de către autoritățile judiciare competente ori organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale și totodată sunt specificate o serie de garanții privind drepturile fundamentale ale cetățenilor precum: nereținerea conținutului comunicărilor și respectarea prevederilor privind protejarea datelor cu caracter personal.

Față de cele prezentate a fost elaborată propunerea legislativă alăturată, pe care o supun Parlamentului spre adoptare.

Initiatori:

Valerian Vreme - deputat PDL
Adrian Bădulescu – deputat PDL

Handwritten signatures of Valerian Vreme and Adrian Bădulescu. The signature of Valerian Vreme is on the left, and the signature of Adrian Bădulescu is on the right, both in black ink.